

Kőeszközök, kerámiák és fémek archeometriája

T. Biró Katalin

Magyar Nemzeti Múzeum

tbk@ace.hu

<http://www.ace.hu/curric/elte-archeometria/>

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

- Csiszolt kőeszközök

- a) régészeti alapok áttekintés**
- b) nevezéktan**
- c) készítés módja**
- d) használat, használati nyomok**

- Szerszámkövek és egyéb kőzetfelhasználások régészeti vonatkozásai, szerszámkő típusok

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

BSC alapok: alapok:

<http://www.ace.hu/curric/elte-archeometria/2017/BSC/2017-03-17.pdf>

<http://www.ace.hu/curric/elte-archeometria/2017/BSC/2017-03-31.pdf>

Kőszerszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Kőzetek felhasználása a régészeti korokban

idő	pattintott kő	tűzkő	puskaköve	csiszolt kő	egyéb eszköz	építőkö	ékszer
0 BP/2000 AD							
1000 BP/1000 AD							
2000 BP/0 AD							
5000 BP/3000 AD							
10000 BP/8000 BC							
100000 BP/ BC							
1000000 BP/ BC							

Csiszolt kőeszközök 1.

Csiszolt kőeszközök vizsgálata

Régészet

- tipológia

- technológia

- funkció vizsgálatok

Néprajz

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Csiszolt kőeszközök 1.

kaptafa alakú balta

Bakonynána

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

<http://img.scoop.co.nz/stories/images/0711/6f54694defcbca4e890f.jpeg>

Kőszerszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

<http://img.scoop.co.nz/stories/images/0711/6a0c82891e09c31fb652.jpeg>

Kőszerszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Csiszolt kőeszközök 1.

Deposit of polished stone axes discovered at Arzon (Morbihan), Cliché Musée des Antiquités Nationales, Saint-Germain-en-Laye (Loïc Hamon).

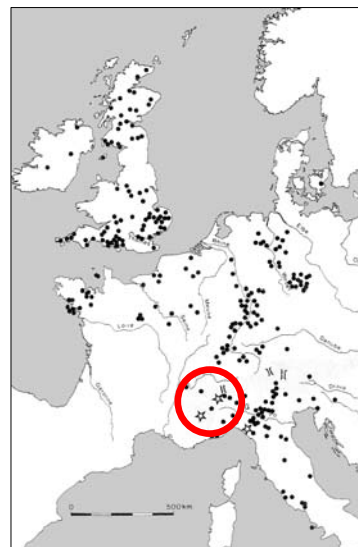

<http://www.culture.gouv.fr/culture/arcnat/harsova/img/euro01.jpg>

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Csiszolt kőeszközök 1.

JADE2

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Csiszolt kőeszközök 1.

2. ábra: A Magyarországon előkerült három nagynyomású metamorfiból készült kőeszköz lelőhelye

3. ábra: A három kőeszköz makroszkópos fényképe. 3a: Almászsmély 300/1876.247. Itsz., Magyar Nemzeti Múzeum tulajdona; 3b; Bakonytér 300/1876.264. Itsz., Magyar Nemzeti Múzeum tulajdona; 3c: Mihály 55.1276 Itsz., Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém tulajdona.)

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Csiszolt kőeszközök 1.

szalukapa

<http://library.thinkquest.org/05aug/01780/essential/mechanical-inventions/images/6,000-year-old-stone-axe.jpg>

nyéllukas balta

balta

http://www.kermen.ru/IMG/15_03.jpg

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Csiszolt kőszközők 1.

Aszód-Papi földék

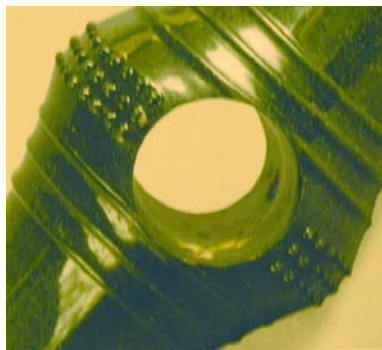

Alattán

Kőszközők, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Csiszolt kőszközők 1.

Trója L kincs - díszbalták

Kőszközők, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Csiszolt kőeszközök 1.

Kisújbánya
Zengővárkony

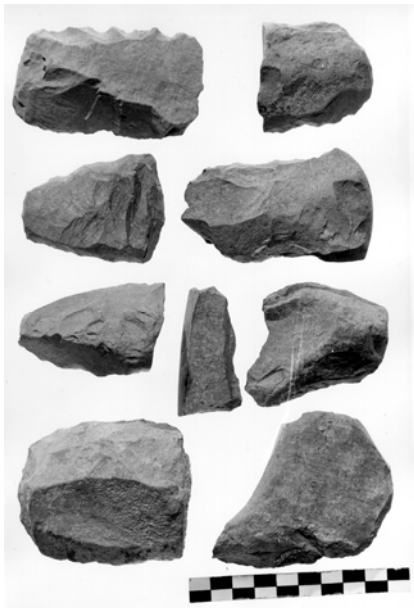
Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Csiszolt kőeszközök 1.

Aszód-Papi földek

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Aszód-Papi földek

Kőszeközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Csiszolt kőszeközök 1.

Aszód-Papi földek

Kőszeközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

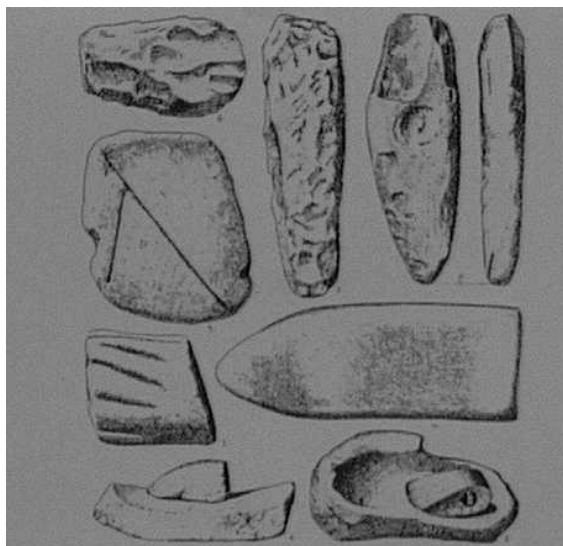
Csiszolt kőszközök 1.

Aszód-Papi földek

Kőszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

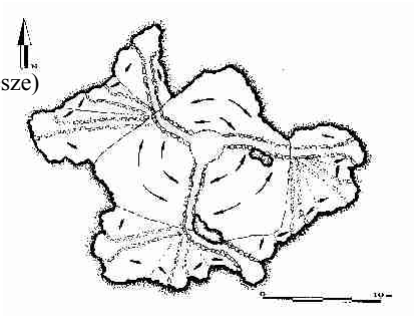
Csiszolt kőszközök 1.

Kőszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Csiszolt kőeszközök 1.

Bányahelyek (főként Európa É-i része)

<http://www.primtech.net/flint/poland.html>

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Csiszolt kőeszközök 1.

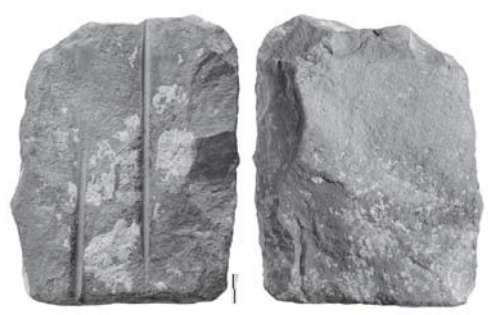
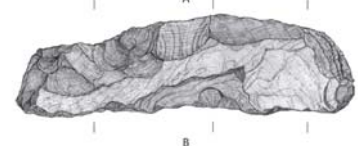

Fig. 5. Photos of the metamorphic slab (no. 49 9780.583.13) (Photo: T. Takács)

Antoni Judit (2012) "Metamorphosis of the rock".
tool preforms at Veszprém-Kádárta, Acta Archaeologica
Scientiarum Hungaricae Budapest 2012 63 5-4

Kőeszközök, kerámiák és
archeometriája 2017.1

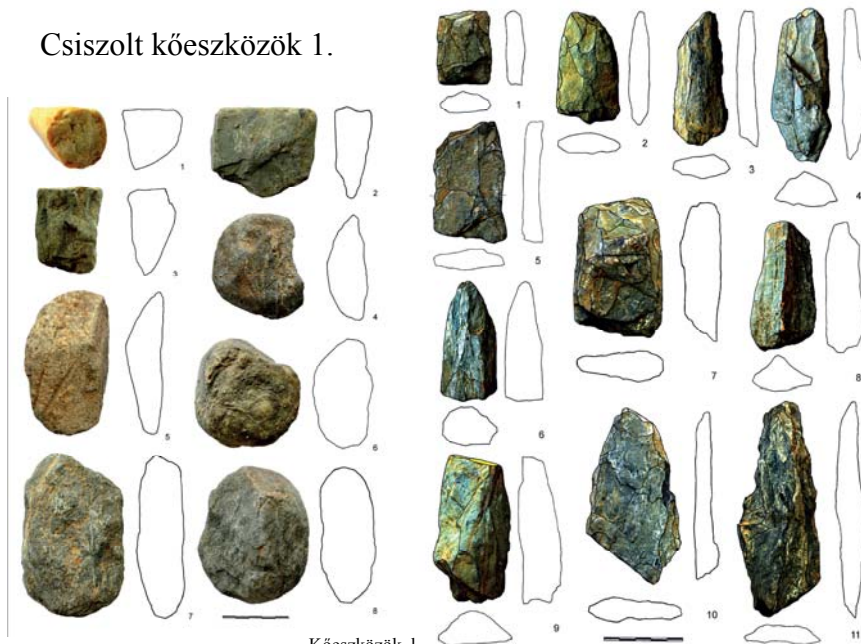
Csiszolt kőszközök 1.

Bartík et al. 2015

Kőszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Csiszolt kőszközök 1.

Kőszközök, I
archeometriája 2017.10.06

Bartík et al. 2015

Sziklától a kőbaltáig... erdőtől a sivatagig (vándor-kiállítás,
Szekszárd- Százhalombatta-Szombathely)

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Csiszolt kőeszközök 1.

Irodalom

ANTONI--HORVÁTH 2003 Antoni Judit--Horváth Tünde Bronzkori kézművestechnikák. Kő-és csonteszközök. / Bronze Age handicraft techniques. Stone and bone tools. Kísérleti oktató CD és munkafüzet - Százhalombatta MATRICA Múzeum 2003

BIRÓ 1992 T. Biró Katalin Adatok a korai baltakészítés technológiájához / Data on the technology of early axe production ActaMusPap Acta Musei Papensis / Pápai Múzeumi Értesítő Pápa Rómer Flóris-Esterházy Károly Alapítvány 1992 3 - 4 33-79

ORAVECZ--JÓZSA 2005 Oravecz Hargita-- Józsa Sándor A Magyar Nemzeti Múzeum újkőkori és rézkori csiszolt kőeszközeinek régészeti és közzétani vizsgálata / Archaeological and petrographic investigation of polished stone tools ... AMűhely Archeometriai Műhely / Archaeometry Workshop Budapest Magyar Nemzeti Múzeum 2005 2 / 1 23-47

ZALAI-GAÁL 2001 Zalai-Gaál, István Typologie und Chronologie des lengyelzeitlichen geschliffenen Steingeratbestandes im südlichen Transdanubien anhand der Merkmalanalyse. In: Regénye ed., Sites and stones: Lengyel culture in western Hungary and beyond In: Regénye ed. 2001 Regénye, J. ed., Sites and stones: Lengyel culture in western Hungary and beyond. A review of the current research. Lengyel'99 and IGCP-442 Conference, Veszprém 1999 Veszprém 2001 81-87

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Csiszolt kőeszközök 1.

Antoni Judit (2012) Útmutató a csiszolt kőeszközök világához.
Újkőkori eszközkészítés és használat a Lengyel kultúra eszközügye
és technológiai párhuzamai Óceániából MNM-NŐK Budapest-
Szombathely1-84

Antoni Judit (2012) "Metamorphosis of the rock". Depot find of stone
tool preforms at Veszprém-Kádárta, Acta Archaeologica Academiae
Scientiarum Hungaricae Budapest 2012 63 5-42

Bartik et al. (2015), Primary workshop utilizing amphibole-bearing
metabasic rock near Želešice,
Přehled výzkumů 56/1 31-57

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Szerszámkövek

Szerszámkövek és egyéb kőzetfelhasználások
Szerszámkő típusok
Szerszámkövek archeometriai vizsgálata
Márványok felhasználása, azonosítási lehetőségei
(Miss Marble adatbázis)
Kőeszköz nyersanyag adatbázisok – Schafarzik,
Historic quarries stb
Kőeszköz nyersanyagok felkutatásának módszerei,
módszertani sajátosságai

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

ACE Server | Program and topics - GROUN... | Search

https://converia.uni-mainz.de/frontend/index.php?folder_id=259

Most Visited | Bevezetés | Friss hírek | Amd64 and De5.53 - ... | amx lista | ACE Server | User login | IOC-2

**HANNES GUTENBERG
UNIVERSITÄT MAINZ**

Ground Stone Artifacts and Society

An international conference
on quarrying, production, function
and exchange of ground stone artifacts

**AGSTR MAINZ
2017**
Association for Ground Stone Tools Research

Home

Conference venue

Accommodation

Transportation

Presentations

Program and Topics

Abstract book

Proceedings

Scientific committee

Circulars

Contact

Sponsors

Terms and Conditions

Legal Notice

The conference is **open to all topics regarding the relation between ground stone artifacts and society.**

These topics include the social contexts of ground stone artifacts in different regions and cultures from prehistoric to historic times; quarries, quarrying technologies and quarrying tools, production techniques; micro/macro-wear and residue analyses, as well as other functional studies; trade and exchange systems and mechanisms; studies of bedrock features; ethnography of ground stone use, quern and millstone studies... Contributions are welcome addressing geochemical-mineralogical methods for raw material characterization, the creation of data backgrounds for provenance analyses, data treatment and evaluation (e.g. statistic approaches, GIS evaluations etc.).

CONFERENCE PROGRAM

[Download program as pdf](#)

Monday, 11 September 2017

19:00 Get-Together-Evening (Place to be announced!)

Tuesday, 12 September 2017

Szerszámnevek HU/EN

Axe – balta, fejsze
 Adze – fejsze, szekerce
 Blade – penge
 Broad axe – bárd
 Butt – balta foka
 Chisel – véső
 Hatchet - bárd
 Perforated axe – nyéllyukas balta
 Plane – gyalu
 Shoe last axe – kaptafa alakú balta

Köszközők, kerámiák és fémek
 archeometriája 2017.10.06

Szerszámnevek HU/EN

Burnisher – csiszológő
Debitage – megmunkálási hulladék
Grindstone - őrlőkö
Grinding slabs/quern – őrlőlap, őrlőkö
Grinding stone – őrlőkö
Grooved stones – vájatos kö (csiszoló)
Hammerstone – kalapács
Handstone – simítókö
Millstone – malomkö
Mortar – mozsár
Multiple tools – többfunkciós eszköz
Pestle – mozsártörő
Polisher – polírozó, fényező, (finomcsiszoló)
Polishing pebbles – polírozó (fényező) kavics
Pounder – zúzó, mozsártörő (kalapács?)
Powderer – porító
Sharpening stone – fenőkö
Stone vessel - köedény
Whetstone – fenőkö

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Szerszámkövek

Kevéssé ismert, gyengén kutatott terület

- „manuport”
- település és környezete
- háztartás
- csiszológövek, őrlőkövek
- öntőformák

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

- „manuport”

The Makapansgat jasperite cobble, <3 million years, South Africa.

© R. G. Bednarik 5 cm

Köszközők, kerámák és fémek
archeometriája 2017.10.06

- „manuport”

Pebbles with names and dates of births of Holocaust victims from Pilsen, Czech Republic - in memoriam Rudolf & Marie GRAB

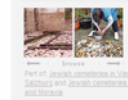

Pebbles depict all the holocaust victims from Pilsen and surrounding areas.
Hanus Grab kindly sent me the photograph - Rudolf Grab and Marie Grabova are his grandparents.

Updated on February 14, 2008
by @BMM01952

alexandria42's photostream

Holocaust memorials - public and private (Set)

220 photos

- Tags
- Pilsen
 - Pilsen
 - holocaust
 - memorial
 - holocaust memorial
 - Czech Republic
 - Czech
 - Jewish
 - Jewish
 - genealogy

Additional information

Köszközők, kerámák és fémek
archeometriája 2017.10.06

- „manuport”

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

- „manuport”

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

kultuszhelyek

főzőkövek

close-up view of cook stone made of tuff, site 41LK67 at Choke Canyon. UTSA-CAR Archives.

<http://www.texasbeyondhistory.net/st-plains/nature/images/cookstone%20.html>

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

főzőkövek

Kup-Egyes, XI. szelvény kemence gödör és főzőkövek
DDK felől

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Balatonszemes, nagy méretű őrlőkő. Korai-középső neolitikum

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Balatonszemes, nagy méretű őrlőkő. Korasi-középső neolitikum

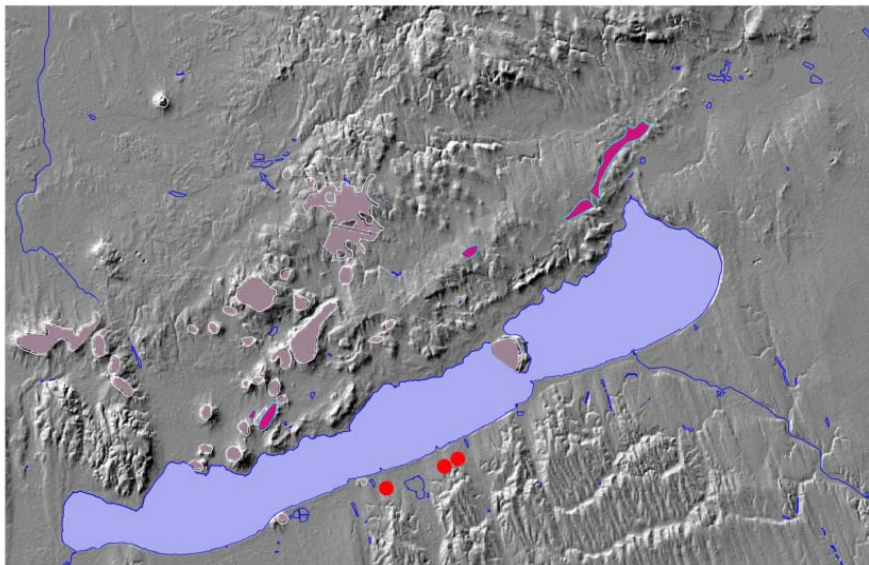
Kőszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Őrlőkő készítő műhely, töredékek. Balatonboglár, későbronzkor

Kőszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Bazalt, vörös homokkő és őrlőköves lelőhelyek

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

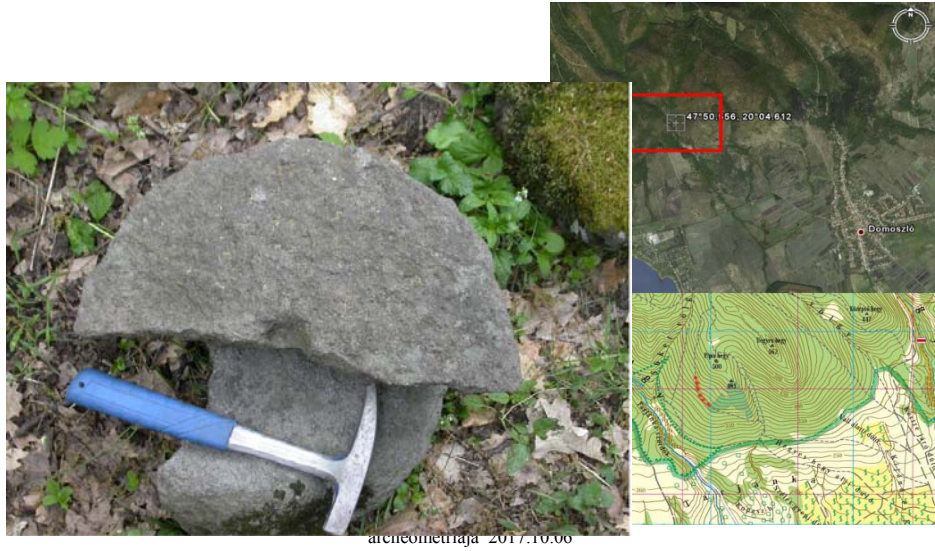
Vízi járművek modelljei

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Őrlőkő bányahely

Domoszló-Pipis: őrlőkő és malomkő készítő műhely

Őrlőkő bányahely

Domoszló

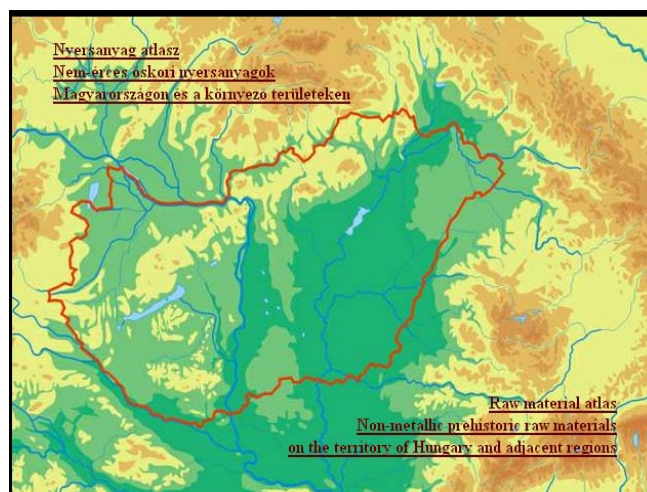

Öntőformák

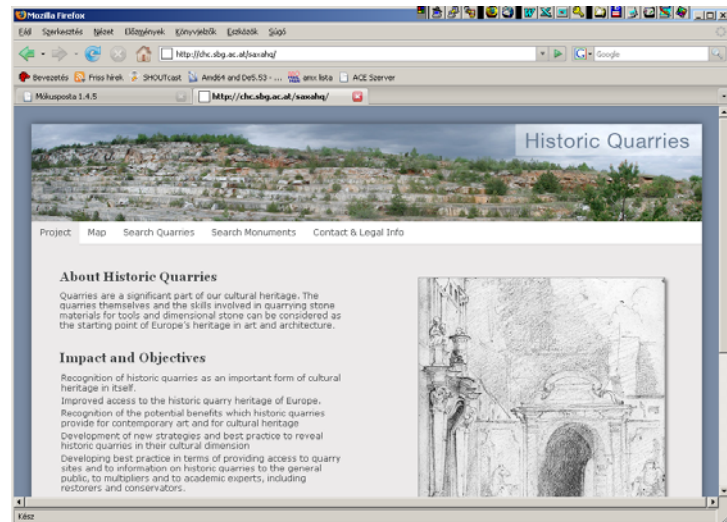
Köszközők, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

<http://www.ace.hu/atlas/>

archeometriája 2017.10.06

<http://www.historic-quarries.org/>

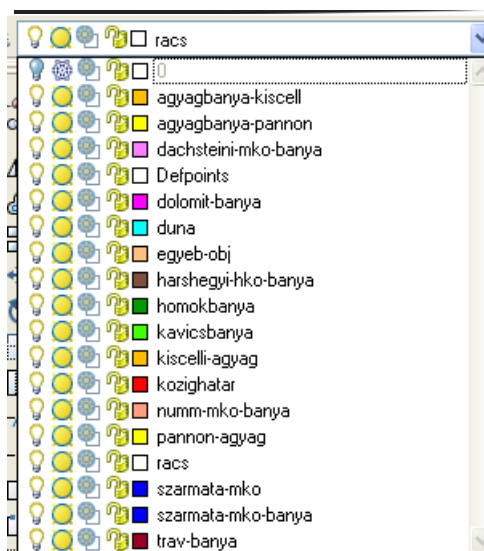
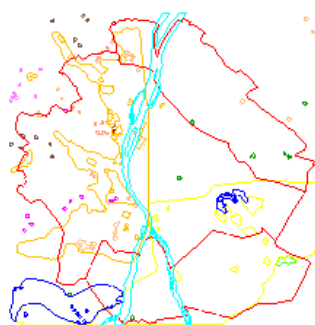

Budapesti kőbányák

Fehérvári út, DVK

Budapesti kőbányák

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Travertin mészkő

Travertin mészkő

Kőeszközök, kerámia és fémek
archeometriája 2017.10.06

Travertin mészkő

Későbronzkor, Békásmegyér

Kőeszközök, kerámia és fémek
archeometriája 2017.10.06

Travertin mészkő

Kőszeközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Travertin mészkő

Travertin mészkő

archeometriája 2017.10.06

Travertin mészkő

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Travertin mészkő

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Kőzetek felhasználása a régészeti korokban

Kőeszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Márvány vizsgálatok

Külön terület - ASMOSIA

presztizstárgyak

<http://www.eidola.eu/images?explain=title&filter=Letter&page=3&letter=M>

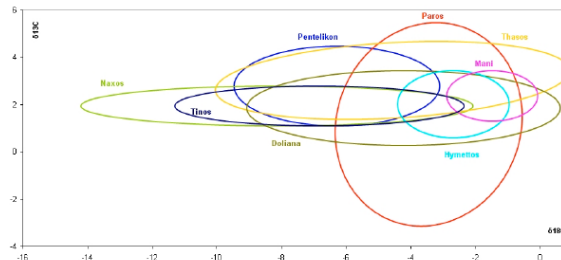
Köszkö
archeometriája 2017.10.06

Márvány vizsgálatok

Archeometriai Műhely 2009/4. szám

Zöldföldi Judit

Fehér márványok sikeres eredetmeghatározásának feltételei (avagy a sikertelen eredetmeghatározás okai) / Conditions for successful provenance studies of white marbles 37-52

7. ábra: A görög bányákból származó márványok stabilizotóp-összetétele (‰-ban kifejezve, a PDB sztenderdhez viszonyítva; Cramer 2004, Attanasio 2006 és Zöldföldi 2008b alapján).

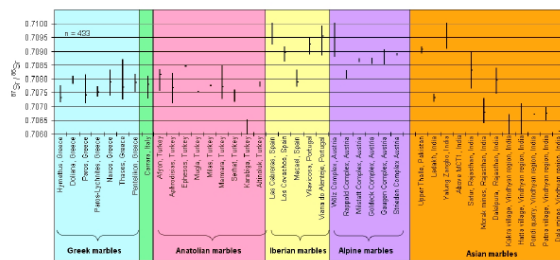
Köszközök, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06

Márvány vizsgálatok

Archeometriai Műhely 2009/4. szám

Zöldföldi Judit

Fehér márványok sikeres eredetmeghatározásának feltételei (avagy a sikertelen eredetmeghatározás okai) / Conditions for successful provenance studies of white marbles 37-52

11. ábra: Összefoglaló diagram az archeometriai és geológiai irodalomból származó $^{87}\text{Sr}/^{86}\text{Sr}$ izotóparányokról (Kumar et al. 2002, Morbidelli et al. 2002, Penta et al. 2003, Zöldföldi & Satir 2003, Brilli et al. 2005, Schuster et al. 2005, Liu et al. 2006, Zöldföldi et al. 2008b és publikálatlan adatok alapján).

Köszközők, kerámiák és fémek
archeometriája 2017.10.06